

Addit. ad Couarruias.

hitur, sed partitur, ut hæres conuentus ex bonis, in quibus habet viusfructum, distrahatur, qua sufficiant ad legatorum latitudinem. Caſſill. dicit. cap. 58. num. 5. Spin. ſapra gl. 13. num. 82. Garcia de exponit cap. 11. num. 6. Tusch. lit. V. concl. 321. n. 21. Motl. d. q. 2. n. 4.

Ver. Scribit ſane Alexander.

44. Alexandri aſtio videtur accipienda, cum plus legatum eſt, quam bona patiuntur, & ad deductionem falſidie omnium legatorum computatio fit, ut omnia pariter minuantur, quo eaſtimari debet viusfructus, ut ſciatur, pro qua parte minuenda eſt, ne propter venditionem bonorum ad folianda carera legata maius detrimentum ſentia viusfructarius, qua ceteri legatari, ſi enim propter falſidiam quarta pars ex legato eſter detrahenda, viusfructus viusque pro quarta parte minuetur, atque ita tot bona relinquenda ſunt viusfructuaria, ut pro alijs tribus partibus utilitatem percipiat, quod attendendū admoneat Alexander in venditione bonorum ad alia legara folianda, led in extimatione viusfructus non eſt habenda ratio bonorum omnium, fed eorum, in quibus viusfructuarius ius eſt habiturus cum effectu, ſi ad computationem faciendam ex valoretoius hæreditatis viatrā as alienum deducenda ſunt legata quantitatis integra, & etiam certarum rerum latitudine pro parte dimidia, ſi in viusfructu admittatur concursus, alias integrè ſunt deducenda, & ex residuo valor viusfructus bonorum, deductis oneribus, computabitur.

Ver. Quod ſi quandoque.

45. Iuxta p̄missa cum de legis falſidæ ratione imponenda tractetur, erit facienda taxatio viusfructus, vel iuxta l. cum Titio 55. f. ad l. falſid. habito reſpectu ad pretium, pro que vendi poſſet, vel iuxta l. hereditatum 68. eod. tit. inpecta aetate eius, qui fruiturus eſt, nam computacionem, quam maluerit iudex, eligere poterit, Noguerol. ex alijs alleget. 37. n. 75.

46. Ag autem computatio auct. l. hereditatum, ſit obſeruanda in alijs caſib⁹ preter legem falſidiam? controuertitur, & non habere locum verius eſt, ſed valorē vius-

fructus, alimētorum, vel censuſ ad vitā, vbi lege taxatus non eſt, iudicis arbitrio aſtimandum, qui tamen regulari poterit iuxta computationem dictæ legis, de quo D. Couar. infra lib. 3. cap. 9. num. 8. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 19. num. 40. Rodrig. de ann. redditib⁹ lib. 1. quaſ. 5. nu-

17. Escob. de ratiocin. lib. 2. comput. 2. à princip. Pincel. in l. 2. part. 3. cap. 4. numer. 32. C. de refind. vendit. Padilla in Auth. res que. num. 3. C. commun. de legat. Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat. 3. num. 9. 10. C. de infiſie. reflam. Palac. Rub. in Rubric. de donat. inter 9. 25. 4. num. 2.

AD CAPVT Tertium.

SVM MARI V.

1. Scribentes de l. 2. C. de refind. vendit. referuntur.
2. Beneficiū d.l. 2. omnibus contractibus bone fidei commune eſt.
3. In contractu aſſecrationis locus eſt predicio remedio, item in pretio, quod proſide tubendo conſtituitur.
4. Arifſes qui opus diſ. quod faciendum per certa quantitate ſuis exenſis ſuſcipiunt, eo auxilio non gaudent.
5. Item ne conductores Regalium redditū.
6. Pretium rerum quotplex.
7. Pretium legitimum in indiuitib⁹ conſiftit, & quilibet excessus debet reſtitui.
8. Pretium naturale triplex, & quare in indiuitib⁹ non conſiftit.
9. De intellectu, l. in caſa 17. §. Idem Pomponius ſi deminorib⁹. vſque ad num 14.
15. Seruitus iuri naturali permisitio contraria ſunt.
16. Læſio in emptione quatenus olim & nunc permitta.
17. Pro quacunq; laſione circa quantitatē, vel qualitatē rei venditā compertit actio laſi.
18. Viſa non eſt vendere ſummo pretio ad creditum, quod preſenti pecunia inſimo, quiesceſſe venditurns.

Variar. Resolut. Lib. II. Cap. III.

19. Pretium rei vendita, ut competat remedium d.l. 2. quo tempore inſpicendum.
20. Pretium rei, quomodo probandum, cum agitur de illo remedio.
21. Quantus euenque excessus ultra dimidiām contractus reſiſtione operatur.
22. Tefis aſſervens, contrahentem fuſſe ultra dimidiām leſum, non probat, niſi diſcretio rem rediderit.
23. Quid operetur, vbi de remedio dicit. l. 2. agitur, de poſitio teſtiſ aſſerentis rem valiſſe centum. & amplius.
24. Pretium iuſum rerum ex particuliari affectione non conſiſtuitur.
25. Pretium commune iuſe excedit proprieſtate affectionis venditoris noleñtis res suas diſtribuere.
26. Declarat̄a predicta refutatio.
27. Quid inter valorem, & pretium interſit, & de pretiorum diſſertatio.
28. Pretium iuſum rebus, ex quo conſiſtuitur.
29. Licitum eſt apud barbaras gentes permittare res viſiſtas pro pretiis, ſi ab eis hominibus communiter ita ejūdantur.
30. Pretium commune, nec augetur, nec minuitur, ubi ſumptus maximos, quibus merces comparare ſunt.
31. Non potest quis tantū vendere, quantum emit ultra communem estimationem.
32. Pretium commune iuſe transfiguratur venditor propter damnum, quod ex alienatione peculiariter patitur, aut ſi compulſus vendat.
33. Pretium iuſum excedi non potest, quia exemptor peculiarem utilitatem ex re empeta eſt perceptus.
34. Reſ minoris emi potest propter onus, vel periculum annexum, & quid de nomine debitoris.
35. Reſ vendi potest carius ad creditum, cum peculium amittendū pretium, aut expenſa faciendo veroſimiliter timetur.
36. Valor rei conſideratus cum omnibus circumſtantib⁹, ex quibus pretium augeri, aut minui potet.
37. Typographorum error notatur.
38. Pretiā rerum, ex quibus circumſtantib⁹ augetur, aut minuantur.
39. Reſ ita venditione expofita, ut eiſ empator queratur, minus valent.
40. An in venditione ſub hafsa admittatur remediuſ d.l. 2. & n. 41.
42. Vilitas pretij rerum inopiam generare ſolet.
43. Merces viſuui neceſſarias dominus, publica urgente neceſſitate, cogitur iuſo vendere pretio.
44. Ecclesiastici cogi poſſunt vendere res viſuui neceſſarias iuſo preto tempore publica neceſſitatis, & hoc per iudices ſeculare.
45. Contrarium sci. icet non poſſe compelli per iudices ſeculare traditur, niſi Ecclesiastici iudices abſint, & periculum ſit in mora, aut negligenter gerant.
46. Pretia rerum taxari debent tempore neceſſitatis publico, & quando fecus.
47. An licet vendere, habita ſide de pretio, merces carius, qua preſenti pecunia vendentur, ſi conſuetudo fit vendendi ad creditum, & pretium commune ſic vendendi non excedatur? vſque ad n. 50.
51. De intellect. cap. in titula de viſur.
52. Quando licet ad creditum vendere pro pretio, quod curverit tempore ſolutionis.
53. Non licet vendere ad creditum quanti plurimi reſiſtunt vſque ad certum tempus.
54. Licitum eſt preſenti pecunia vendere ultra iuſum pretium curven, ſi venditor ad preces emptoris ſatim diſtribuat, quod foreſeratur in tempus, quo reſ plus eſt valituta.
55. Quomodo iuſum pretium computetur, quando reſiſtuntur carius, quoniam dominus eam eſſet feruatur in tempus, quo plus valeat.
56. Qui merces feruatur eſt in tempus, quo plus veroſimiliter valebant, poterit eis ad creditum vendere pro pretio currenti tali mense, vel hebdomada.
57. Potest itidem conueire, ut pretium prefetur curven, cum ibi placuerit intra tempus ad quod merces feruare delinqueret.
58. Vendere licet carius, habita ſide de pretio, propter lucrum ceſſans.
59. Licitum eſt emere, anticipata ſolutione, in praetium curven, modo dubium ſit, an tempore traditionis plus, vel minus reſiſtura ſit.
60. Quid in Hispania circa emptionem frumenti, anticipata ſolutione, ſit cantum, quique obſerueret.
61. Frumentum petus quomodo licet detinatur, ut tantundem ex novo reddatur, & num. 62.
63. Contractus, qui vulgo Mohatra, dicitur, damnatur.
64. Quando mercator licet poſſit merces, quas ad creditum vendidit, ab eodem empore

Addit.ad Couarruias.

- tore nullori precio comparare.
 65 Vendere carius ob dilatationem; aut emere
nullus propter anticipacionem solutionis
est iuris.
 66 Quando contractus in foro exteriori, vel
interiori iurarius censatur, si carius ven-
datur ad creditum, aut nullus sematur, so-
lutione anticipata, & num. 67.
 68 Vendens rem fructiferam, habita fide de
presto, poteli iustum pretium currens exce-
dere in fructum ab empore percipiendo-
rum, dum non solvit, compensationem.
 69 computatio quomodo facienda, et ven-
ditor, vel emptor ultra dimidiad latus
dicatur.
 70 Quomodo pretij computatio fieri debeat
ad lesionem ultra dimidiad.
 71 Pretium iustum verum quoad lesionem,
quod tempore inspicendum.
 72 Verum resicco contractu ex l. 2. C. de
rescind. vendit. fructus debent restituiri per
emptorem, venditore agente, usque ad n. 79.
 80 Empotor agens remedio d. l. 2 fructus re-
stituere debet, si venditor velit rem iterum
reciperi.
 81 Remedium d. l. 2. non transit contra ter-
tium possessorum, imitatur iure que ad n. 85
 82 Emend. l. 2. C. de rescind. vend. non co-
petit singulari successoribus, nisi cedatur
actio.
 83 Venditor latus ultra dimidiad agit ad-
versus eum, a quo lesionem passus est, et si
rem emptam ille alienaverit.
 84 Emotor, qui rem alienauit, in qua latus
ultra dimidiad fuit, nisi rem restituit emp-
tori eligent contractus rescissionem, nihil
consequetur.
 85 intra quod tempus remedium d. l. 2. ex-
tinguitur.
 90 Varietate diversas Provincias tempus
ad rescindendas contractus prescriptu est.
 91 Exclusus tempore a remedio d. l. 2. nec
excipiendo illud propone valet.
 92 Personae privilegiatae in Hispania ultra
quacunquam agunt ad rescissionem.
 93 Enormissime latus etiam ad triginta an-
nos aduersus contractum venire potest.
 94 Minor propter lesionem ultra dimidiad,
ubi solemnitas non interuenient, usq; ad triceniam rescissionem petens auditur,
& alios causibus remisiue.
 95 Quantiverus in inicio rescissio rei con-
tractus eliger posse, ab eo regire, aut pre-
sumi possere.
 96 De iure Regio, qui absque lesionem ultra

dimidiad bona fide emit, ab eo, qui ultra di-
midiad alium latus, & primo venditore co-
veni non potest.

De laesione circa premium con-
tingente ad interpretationem1.2. C. de rescindend. ven-
dition. latè discussi-
tur.

Ad l. 2. C. de rescindend. vendit. videndi sunt, latè scribentes Arias Pinell. Anton. de Padill. Párrhal. Cremient. Cagnol. Au-
gust. Barbol. in collect. Hermosil. in l. 56.
glos. 4. cum seqq. it 5. part. 5. Ceull. com-
mun. contra common. tom. 1. q. 443. 508.
510. 536. Anton. Gom. varior. lib. 2. cap.
2. num. 22. cum alijs. Fochin. contruens lib.
2. cap. 16. cum seqq. Mozz. de contractib.
tract. de empti. tit. quibz. md. annulet. empti.
Anton. Gabr. commun. conclv. lib. 3. titul.
de empt. conclus. 1. Alexand. Trentacinq.
variar. resolutor. lib. 3. tit. de empt. resolut. 3.
Rodriguez. de annuis redditibus. lib. 1. q. 11.
Aug. Morl. in emptor. iur. part. 1. tit. 9. q.
18. cum seqq. Gutier. præficiens lib. 2. quest.
133. cum seqq. Matienç. in l. 1. tit. 11. lib.
5. Recopular. Caſtil. contruens. tom. 2. libr.
2. cap. 8. vbi quam pluvim. Petr. Gregor.
Syntagma. lib. 25. cap. 24. Cui confir-
matio consonant cap. 2. cap. cum causa 6. de
empt. & vendit. l. 1. tit. 11. lib. 5. Recop. dict.
l. 56. tit. 5. part. 5.

Ex quibus illud in primis est adnotandum, quod, licet Imperatores in ea con-
stitutione venditoris duxerat memine-
re, beneficium tamē illud etiam emp-
tori commune est, omnibusque bona fi-
dei contractibus cōvenient, in quibus vnu
pro altero datur, nam, & perpenso vtrinque
valore, aliquis ex cōtrahentibus la-
sus reperitur. Anton. Gom. dict. num. 22.
in fin. Bartol. in dict. l. 2. num. 4. vers. Quid
in alijs contractib. Ceull. dict. quest. 136.
num. 24. Hermosil. dict. glos. 4. num. 1. 12.
Gutier. supra quest. 138. in princip. Car-
din. Lug. de iugl. & iur. tom. 2. disp. 26.
sect. 6. num. 79. Molin. de iugl. tract. 2. disp.
349. num. 14. Petr. Gregor. num. 4. & alii
quos refer Barbol. num. 34. Sic in loca-
tione, datione in solutum, permutatio-
ne, dolis constitutione, & alij contracti-
bus

Varia. Resolut. Lib. II. Cap. III.

35

bus locus est, praefatis cōstitutionibus,
vt fusè traducti Hermosil. dict. glos. 4. &
Barbol. in collectan. vbi & limitationes ad
illam cogunt, fed an hoc remedium ad
contractus stricti iuris etiam pertinet?
quaestio est, alij enim affirmant, alij
negant sentientes per indebiti condic-
tione esse rependum, quantes leſio in
his contractibus contingit, & vtrinque
sententia laudat authores Hermosil. n. 25.
3. Habet etiam locum eadem cōstruc-
tio in aſſectionibus, cum (sic) et al-
quis, certa quantitate accepta, promittit,
se olatorum pecuniam, vel premium
merciū, que in periclio venturam ob-
navigationem, altamve caulam, si perfe-
rint, man in pretio periculi potest inter-
venire ultra dimidiad deceptio. Padill.
num. 25. Matienç. in dict. l. 1. glos. 8. num. 62.
Scaccia de comere. 6. i. quest. 7. part. 2. am-
pliat. 10. nu. 5. vers. Infero. secundo. Gutier.
supra quest. 142. Hermosil. dict. glos. 4. num.
59. Similiter dicendum est in eo, qui pro-
fideiubendo premium accepit, Hermosil.
num. 61. Gutier. num. 2. in fin. Valsal. con-
sult. 18. num. 5. Padill. num. 26. Matienç.
num. 63.

4. Licet autem regulariter in locatione
latus ultra dimidiad subueniatur, fallit
de iure Regio. (Quamvis iure communi
cōteriuere sit) in architectis, ac fabris,
caterinib; & artificib; qui adiiciunt, aliud
ve opus sui periculo pro certa mercede
faclendum subcipiunt, nam si ultra dimi-
diad in his cōstitutionibus decipiā-
tur, ad beneficium l. 2. non admittuntur,
l. 3. tit. 11. lib. 5. Recop. iat. vbi Azeued.
qui num. 4. alt. cōveniunt ex dicti l. 2. te-
nenti ad probandum, artificem in sua arte
peritum esse. Hermosil. dict. glos. 4. num. 5.
Gutier. quest. 144. Padill. num. 14. Ma-
tienç. in dict. l. 3. glos. 1. Morl. dict. tit. 9. q.
19. nu. 8. Bonacill. in sua polit. lib. 3. cap.
5. n. 4. tom. 2.

5. Similiter non subueniatur laſis in con-
ductione reddituum Regalium, sive prin-
ceps, sive conductor ultra dimidiad la-
sionem patiatur, l. 14. 15. tit. 9. lib. 9. Re-
copil. Matienç. in dict. l. 1. glos. 6. numer. 4.
Azeued. in dict. l. 4. Gutier. degabell. q.
147. num. 6. Ceull. dict. quest. 133. num.
50. Gironda degabell. part. 2. q. 1. num. 1.
Diana. & alij affirmat.

Sed naturale premium (sic appellatum),
qua naturalis ratio dicit, tantum refu-

va-

Num. 1.

6. Iustum premium cuiusque rei, aut est

valorem esse, quanti ab hominibus, quorum viibus deseruntur, estimantur) de quo D. Coata. In presenti sermonem instituit, non in individuilibus cōsūtis, imo per triplicem gradum variatur, aliud enim est premium suprimum, fēa rigorofum, aliquid medium, & infimum, huc pium aliud, intra quorum latitudinem iniquitas aliqua, vel iniustitia non reperitur, quomodo autem hoc redigatur ad proxim prudenter viri arbitrio relinquitur, commoniter tamen DD. exemplum cōstituit in re, quā infimo pretio vallet nonaginta quinque, medio centum, supremo quinque supra centum, Card. Lug. num. 39. Rodriguez de ann. redditib. lib. 1. quesq;. 13. num. 12. Dicatib. supra dub. 2. num. 26. Auctend. censib. cap. 27 num. 1. Leontard. de usur. quesq;. 24. num. 8 Bonac. dict. num. 1. ve s Pretium vulgare, Bolanos num. 29. Cyriac. controversial. forens. tom. 1. controuer. 169. num. 16 Hermol. num. 3. 4 Olca dict. ques. 10. uam. 24. Valenç. cons. 156. num. 5. 2 tom. 2. Turri dict. disj. 1. q. 24. num. 4. Rebello. de obligat. iustit. part. 2. lib. 9. ques. 1. nu. 33. Scaccia dict. ampli. 10. num. 59. 101. Diana. part. 2. tract. 5. resolut. 112. Matien. dict. glof. 2 num. 9. Filic. tom. 2. tract. 35. cap. 3 num. 57. Petr. Greg. syn. agmar. iur. lib. 25. cap. 14. num. 3. Valat. cons. 44. num. 1. Mollin. dict. disj. 347. num. 3. 4 Hęc naturali pretij latitu do prouenit ex eo, quod cum hominum estimatio communis, à qua illius iustitia pender, licet non multum dicerepet, non omnino uniformis est, experientia docet, cum res eiusdem bonitatis sub ipsius tempus, eodem loco, & cum eidem circumstantijs paulo plus, minusve di- liberat solent, ideo pretio iustum, nisi legge, aut conseruerit taxetur, in individuilibus neque confitere, sed intra modicam quantitatēm in eo diversitas admittitur vbiq;e gentium. Videntur omnino Card. Lug. num. 39. cum seqq;. vbi late de iustitia pretij naturalis.

Num. 5.

6 Plures intellectus ad l. in cause 17. ¶
Idem Pomponius, ff. de minorib., refert Ceu-
lial. tom. i. quæst. 511. & num. 5, de cuius
textus interpretatione agunt Castili. con-
tronesiar. lib. 2 cap. 8. ex num 13. Morl. d.
titul. 9. quæst. 8. num. 4. Natura in cap.
litas, num. 45. de par. diff. 5. Padill. num.
11. Pinell. part. 2. cap. 1. 4. num. 32. Lcf. d.

*cap. 21. dubit. 4. numer. 20. Marieng. in
dict. l. 1 glof. 1. a num. 3. Rodrig. dict. q. 11
num 5 6. Pat. Suan. de legib. lib. 2. cap. 20.
num 4. 5. Felician. dict. cap. 1. num 11. Fa-
rinac. in fragment. crimin. part. 1. verb. deci-
pere. numer. 30. & alij permulti adiecti a
Castill. dict. num. 13. a Gratian. Falcon.
regul. 119 & a Barbol. *supr. num. 112.* Ex
quibus Moria. Nauarrus. Roderic. *supra*
Auendañ. dict. cap. 27. num. 17. & alij post
Conrad. de contract. nu. 55. intentione cum
D Couarr. in praesenti. Consultum do-
cuisse. intra latitudinem iusti pretij la-
sionie iure naturali esse permissam, qui-
bus accedit Bonacina *supra* punct. 4. num.
6. verb. *Repondeo primo**

Verf. In huius verò difficillime rationis
examine.

Cōmūniter p̄̄allegati Interpretēti
verbum, naturaliter, referunt non ad ius
naturalē, sed ad naturam contractū, ut
testantur Caffill. & Barbos, ubi proximè,
pro quibus Ceual. dicit. q. 5 i. 1. infin. bo-
num textum expendit, in l. 2. §. 1. ibi.
*Qu e naturaliter insunt legatis; id est, cē-
dum naturam legati, c. commun. de legat.*
iuxta quā tentiū confulti mens ea-
fuit, vt iure ciuilī non esset veritū, cō-
trahentes te iouilem lādere in pretio
emptionis, quia natura huius cōtractū,
id patitur, ita vt illis temporibus, ante d.
l. 2. laesis etiam vitrā dividimur, sine do-
lo nullum iuris remedium competet, et
ut paulo ē inferius probabitur, & ita inter-
pretatum enim textum vitrā alios, quos
refert Felician. supra num. 11.

Ibi: *Et quanvis iuxta rigorem significacionis.*
Omnes supponunt verbum, Circum 11
universi in dicti §. Idem Pomponius. Non sig-
nificare dolosam lassitudinem, sed damnifi-
cationem sine fraude, dolus enim nullo
lure licitus esse potest, sic D. Paul. 2. ad
Thessalonicens. c. 4. admonet. ut nemō frater
seu suum circumveniat, & Confutato-
rum temporibus contra dolum comite-
ratus actio, vel exceptio competebat,
ne ex improbitate sua commodum re-
portarent. I. iuris gentium 7. §. Prestor. art.
ff. de pael. I. legateler 7. ff. de dol. C. uall. tom.
2. 192. a. num. 5. Barbol. alios reverens,
num. 105. 106. Anton. Com. id. cap. 2.
num. 21. in fin. Nec noui est in iure, quod

ita verbum, circumvenire, v. surpetat, l.
aut Procto 7.8. non solum in fine, ibi: Et se
circumuentum vocat, sed etiam, usum, ff. de m
noribus, iure successum 7.9. similiter, si in do
te data circa ventus sit, iuncta glof ibi
nam ff. de iur. dor. facit, l. ergo 4.9. Sequis
autem ibi: Si effecta fraudulentur credores,
ff. de fidicommissi, libert. Praterre contra
hentes, duci de pretio constituendo di
ceptant, quadam vniuersitate simulatione,
venditor enim rem laudat, emptor vi
tuperat, sed aliter tentant, Propterbor.
cap. 20. ibi: Malum est, malum est, dicit
omnis emptor, & cum recesserit, gloriatur,
quo festina, circumvenire, quodammodo
recte dici potuit, necesse haec contrahe
nitionem ars ad dolum non impetratur. Vi
deamus Dicatis, disp. 1. dub. 9. ex num.
289. Auedan, Roderic & allij.

Ibi: *Quo i f quis dixerit, naturalem fruſe.*
12. Numus ex Interpretibus ait, natura-
lem, sive etiamentem illae venditioni in
quacunque quaſitate deceptio[n]em, seu
ſedationem, id secundum naturam hu-
ius contractus lutinari, ut contrahentes
ſe in iucem damnaſucent, cum nullum lu-
perit laetus iuris remedium, ut videre li-
get apud Castillum, Matengum, & alios
ubi proxime, qui de interpretando, d. 9.
Idea Pomponius, egerunt, affirmant ta-
men id iusta lartitudinem iutu preſiſ ſi-
cūrum esse, ac necessarium, quia preiuia in
indigentibus aceris non potest. Auct. d. m. 17

Ibi; Ceterum quod Accurtius.

13 *Glossa Intellectus*, qui magis sine distinctione congruit Pompouli verbis, ut posuit facile luttinerit, animaduictum est, quod licet ius gentium non valeat que quam naturali rationi contrarium statuerit, id alio quando solet permittere, quia ea permisso potest esse tam necessaria pro fragilitate, & hominum conditione, vt in ea omnes nationes conueniant, quemadmodum meretrices in Republicis bene instituti, ac Christi nomine decoratis, ex ea causa tolerantur, quarum turpiudo esti naturali iuri sit contraria, & agnoscunt omnes, ad iniurias malorum vitandum permittitur. Pat. Suar. *supra lib. 2. cap. 20. num. 3.* Matienç. *d. glos. 1. num. 3.* Quo premissio conitat, quidam ex textu sibi Continuitus voluerit, afferit igitur iure gentium (quod

D

de extorqueri, provt docent Sot. deiusf. & iur. lib. 6. q. 3. art. 3. Pat. Mol. disp. 348. Emmanuel Sa, vrbio, vñatio, n. 4. Dian. p. 1. tract. 8. re. ol. 56. Reginald. P. Nauar. Azor. & Valedia, apud Bonacini. d. puct. 4. n. 25. verf. hyspoder Sotus, certi ipse, cum Lel. d. cap. 21. dubit. 3. n. 16. lentiat, pretium eau' eti' boni viri arbitrio forexandum, Noguer. alleg. 18. n. 40. Cardin. Lug. cum alijs, sect. 4. num. 47. Dicastili. dub. 8. n. 124.

15 Ibi: Et id, quod de seruitate adduci solet. Quomodo fit accipiendo feruntur iure naturali esse contrarias, explicant Pat. Suarez, supra cap. 14. n. 6. Richard. in 6. sed naturalia num. 4. inst. de iur. nat. gent. & ciudi. Auguit. Barbol. in collectan. ad cap. ius naturale 7. num. 20. disp. 1. Card. Lugo supr. sct. 2. n. 10. Palcor. ac nothis & spur. lib. 2. cap. 3. & cum D. Couar. in regul. peccatum part. 2. q. 1. n. 3. verf. secundo loco, dicendum est, hominum libertatem non esse de iure naturali præceptum, sed penitulam donatax secum statum illum, an è quā bella orientur, ubi autem ius naturale le habet permisum mutari potest, scū si positiū quare iure gentium potuerunt seruitates, & alia, que sunt iuri naturali permisio, contra iuris induci quod latē prosequitur Pat. Suar. ubi proxime.

Ibi: Quod si de quāvis deceptione.

16 Per d. 1. 2. ius nouum Imperatores induxisse, communiquer placer, Castill. d. cap. 8. num. 1. Pinell. part. 1. cap. 1. num. 2. Padilla num. 11. Azeued. in 1. 14. num. 1. tit. 9. lib. 9. Recopilar. etenim antea, sic fuit permittala lexio in pretio venditionis circa datum, ut ouillum auxilium quantumcumque axiis concederetur maioribus, Roderic. d. quæst. 11. n. 11. Matienç. d. glof. 1. num. 5. Pinell. ubi proxime, Facho. d. lib. 2. cap. 21. num. 11. ea ratione, quam nuper tradidimus. num. 16. ob eademque hodi' lexio iniqua infra dimidiā iudi' pretij permisla est in foro exterjori Dicastili. dub. 9. num. 285. Hermos. in d. 1. 56. glof. 9. num. 2. 3. Sot. supra quæst. 2. art. 3. Ceuall. quæst. 51. 8. num. 1. Felician. 1. cap. 1. num. 11. verf. Quantiam, Lctisid. cap. 21. dubit. 4. n. 20. Menoch. conf. 401. n. 179. quod, & de iure Cano-

nico procedere probat, Molin. de primo- gen. lib. 2. cap. 5. n. 56. Martin. Nauar. in cap. nouit. n. 16. 8. de iude. Pinel. in d. 1. 2. p. 1. n. 38. Farinae. conf. 30. num. 221. & alii communiter. Sed eti' linvidandum in dilatatione rerum dotalium, in qua, la- sione quacunque intercedente, lexio fuc- cerebut ante d. constitutionem, & nunc occurritur, l. 16. tit. 1. p. 4. d. l. iu- ressecusum in fine, si. de iur. dor. Pinell. part. 1. cap. 5 ex n. 13. Alſit. decif. 270. num. 3. Ant. Gom. in 1. 50. Taur. num. 44. verf. Quod tamē int̄ ligē. Ant. Fab. de erro- rib. decal. 8. error. 6. Ceuall. d. quæst. 536. num. 21. 22. Fontanella de paci. nupt. lau- ful. 5. glof. 8. part. 13 num. 50. 51. Matienç. supraglof. 8. num. 20. 21. Hermos. qui & alios laudat, ubi proxime n. 6. Petr. Bar- boia in 1. estimatis ex num. 21. ff. foliut. mat. t. Aug. Barboia supra num. 102. Quan- quam alii docat, de iure communi iu- lexionem ultra dimidiā hoc calu dedice- rari, quos referunt, Ceuall. & Matienç. Similiter ob quamlibet lexionem agere licet, ubi pretium lege, vel consuetudine taxatum est, Barboia in d. collect. ubi plures n. 103. & diximus supra n. 7. Item in venditione inter virum, & uxori facta, l. si sponsus 5. 9. Circa, ff. de donat. inter.

Vbiautem lexio non in pretio, sed in iu- rei qualitate, vel quantitate constitit, lex- sis subveniunt indistincte, sive ultra, sive intra dimidiā valoris eius, quod ven- ditur contingat, Pinell. part. 3. cap. 2. n. 1. 2. Barboia. in d. collectan. num. 99. Boeri. decif. 50. num. 3. 4. Panrh. Cremen. in d. 1. 2. num. 163. Hermos. d. glof. 9. n. 4. Far- nae. in fragment. part. 1. verbo decipere, n. 40. Idem est, si dolus in laesione interve- nerit, de quo D. Couart. infra cap. sequen- ti. num. 12. Dicastili. num. 291. 293. 344. cum seqq.

Verf. Secundo inde constat.

Licitē potest quis pecunia credita vē. 18 dare summo pretio, quod statim numerata, infimo foret venditus, quia nulla insufficiā interuenit, & sic nec viura, Di- castili. disp. 2. dub. 6. n. 62. Bonacini supr. d. quæst. 2. punct. 4. num. 6. verf. Respondeo primo. Pet. Nauarra de refut. lib. 3. cap. 2. num. 2. Reginald. lib. 2. num. 309. Rebello. d. lib. 9. quæst. 2. sect. 2. Lup. de iur. com- ment.

ment. 3. in cap. naviganti. q. 5. num. 116. de- sur. Vgolin. ed. tract. cap. 3. 9. fecl. 1. nu- 4. 6. Francisc. Tolet. in iuris infrastruct. Sacer- dot. lib. 5. cap. 3. 1. num. 4. Cyriac. tom. 1. controverf. 169. num. 16. 17. Lopez de co- tractib. lib. 1. cap. 36. conclus. 2. fol. 152. col. 2. Azor. int̄ moral. part. 3. lib. 8. cap. 8. col. 1. Sot. d. lib. 6. quest. 1. art. 3. col. 3. Gutier. Canonice. question. lib. 1. cap. 39. num. 11. Azeuedano de confib. cap. 27. num. 9. Peter Molin. d. disp. 347. n. 5. Valate. conf. 44. num. 4. Pat. Sanch. conf. moral. lib. 1. cap. 7. dub. 15. n. 1. Sic potest anti- cipata loutione, pretio infimo emi, vt sentiunt Dicastili. & alii, sup.

Num. 3.

9 De probatione iusti pretij revendita ad digno, vñtra dimidiā intercessione, ad iustitiam, & alii docant, ut ex eo lexio ultra dimidiā intercessione ultra dimidiā dñmatur, Pinell. d. part. 3. q. ultim. Hermos. in d. 1. 56. glof. 6. Ceuall. quæst. 664. Gutier. de gabell. d. cap. 147. 4. num. 14. & alii, quo- rum illi menauerunt illud adnotantes ad lexionem coöiderandum esse rei valo- rem iuxta tempus, quo contrahit, nam augmentum, vel diminutio exposit fa- tho superueniens iustum, aut iniustum facere contrahit, haud potest Hermos. glof. 5. num. 1. ubi plurimi Pinell. d. s. rit. num. 15. Ceuall. ubi proxime num. 1. Ma- tienç. in d. 1. glof. 4. num. 1. ubi Azeued. num. 12. Padilla in d. 1. 2. num. 70. Scaccia. d. 9. 1. quæst. 1. 4. num. 292. Suri. de ali- ment. tit. 9. q. 11. num. 28. verf. Adverte- eriam. Cardinal. Mantica de tacit. & am- big. conuent. lib. 8. tit. 22. n. 1. Menoch. conf. 843. num. 43. Cenc. de cesib. part. 1. cap. 1. quæst. 4. art. 3. num. 30. Gratian. dis- ceptat. cap. 7. 56. ex num. 51. Cyriac. tom. 1. controverf. 1. 4. num. 33. Quod tamē fal- lite, cum eti' etas, sive exequatio contra- claus in futurum confertur, nam tunc tra- ditionis tempus insipicit Hermos. cum multis num. 10. 1. quæst. 12. ait, con- tractum possit reficendi, licet in eo a prin- cipio lexio non a fuerit, si ex deinceps con- tingat, cum tūlicet habet tractum suc- celsium, veluti u' quis se obligaret ad coquendum panem certa familia, ac poleta multum augeretur, nam si considerata mercede tempore contractus co- fluita, contrahens ius sicut reperitur, in- uaditur d. 1. 2. auxilio, & iradocet, Pinell. part. 2. cap. 1. num. 27. Thetar. decif. 226.

num. 2. Cancer. varia. lib. 2. cap. 1. num. 253. Deci. conf. 334. & alii apud Herno- fili. D. Larrea, allegat. Fisc. 23. num. 3. & alegat. 32. pertotam, quae doctrina intel- ligenda non est, cum aliquid emitur, in quo contrahentes fortunę se commit- tur, vt in cenu' vitalito, vel alimentis, iactu retis, & similibus, nam eti' pluri- mū excedat ipem, quod rete percipiatur, aut diutissimē viuat, qui alimen- ta, vel cenu' recipit, non ideo erit re- medio recisionis locos, vt DD. paulo

Ibi: Ego sanē distinguendum esse arbitror.

Venditore agente ad rectionem cō- 20 tractus, vt testes concudenter deponant, dicere debent, rem infimo pretio tantū valere, vt ex eo lexio ultra dimidiā cō- putetur. Per coartarium empotorum illi- ter agens probatur usus rei valore iux- ta supremum pretium, vt inde an ultra dimidiā lexus fuerit, itcī possit. Ita cum D. Couar. sentiunt Hermos. glof. 9. num. 43. Matienç. glof. 2. num. 48. Valate. d. conf. 44. num. 3. Nauarr. in manual. cap. 17. num. 228. & cap. 23. num. 38. Molin. d. disp. 349. Felician. de censib. lib. 1. cap. 2. num. 18. Tametū Saloni. de iust. & fur. tom. 2. quæst. 79. art. 1. controverf. 17. & Scaccia d. q. 7. ampliat. 10. num. 40. opin- nentur à pretio medio tam quod vendi- torum, quam quod emptorem lexio- nis computacionem esse faciendam.

Ibi: Quibus ex ratio aduersatur.

Qualisqualis excelsius ultra dimidiā 21 sufficit ad venditionis rectionē, Her- mos. d. glof. 9. num. 44. ubi plures, Burgos de Paz in cap. cum dicit. n. 14. deempt. & vend. Aut. Gal. d. tit. ac empt. conclus. 1. n. 6. ampliat. 2. Scaccia d. ampliat. 10. n. 6. Pinell. d. cap. ultim. 9. Scraptia. de priu- legiis. turamē. priuileg. 83. n. 96. verf. Et cum lexio, Barbot. in d. collect. n. 110. Malcar. de probat. conclus. 1215. n. 11. Matienç. d. glof. 2. n. 45. Valate. supra n. 2. Pet. Greg. d. cap. 24. n. 13. Vnde si testes pro vendi- tore interrogati dixerint, re iusto pretio infimo valuisse centū, & plus, & vendita fuerit quinquaginta lexionē ultra dimidiā concluderetur probabunt, quia necesse no est, vt constet, quātus fuit excelsius, cu- vel minimus fuit, quo calu testes ita de- ponētes probare, generaliter docuit Me- noch. de arbitrar. lib. 2. cap. 47. atque ita in-

Specie affirmant Barbo, Pinell, Hermof.
vbi proxime, Padil. n. 41. Matlend. n. 45.
Azeued. in d. l. Recoplat. n. 19. Valaf.
vbi supra; licet in contrariam sententiam
Itum sit ab aliquibus relatis per Hermof.
d. n. 44. vers. Si autem paucia.

Ibi: Verum si testis hac de re interrogatur.

22. Testis astrensis, contrahentem virtrā di-
midiam læsum, tunc probat, cum ra-
tionem dicti sui concordentem reddice-
rit, declarare rei iustu valore, alioquin
ei credendum nō est, maximē in re adeo
difficili cui posuit ex creditur, vel sua
particulari affectione ad rem illam depo-
nere, Valaf. ibidem num. 1. in fin. & facit
tradita per Hermof. d. glof. 6. nu. 80. 82.

Ibi: Illud propterea adnotanter.

*3. Quanquam vbi certum tempus, vel
quaritas probanda est necessario, testes
deponentes per adfectionem verbū, plus,
minimē concludant Menoch. post Barto-
tolum. d. cuf. 47. num. 4. Tamen si læsus,
volente altero contrahente pretium
supplere, ester contentus ea quantitate
vīque ad dimidiam iusti valoris, &
quicquid sub verbo, plus, continetur
remittere, vt onus probandi excusat
euit, audiens erit, cum summa lēcione
vīque ad dimidiam, de qua testes cer-
tò deposuerunt, satis probata sit, quod
aperto colligitur ex Menoch. supra. Nec
deferetur iuramentum suppetitorum
probationis læto, quod in hac materia
non admittitur, quia valor rerum me-
lius ab aliis, quam à dominis sciri pratu-
mitur, cum plerumque propter affectionem
plus eas estimant, quam valent
Pinell. cum alijs d. cap. vtr. n. 13.

Num. 4.

24. Iustum rerum pretium non ex affectio-
ne particulari aliquius, sed ex communi
hominum opinione estimatur, qui ex
delitiis, vel singularibus votis res metie-
de non sunt, vt Confutus ait in l. illud 16
ff. de manus. vindict. Hermof. in l. 3. glof.
4. n. 21. cit. 5. p. 5. Pinell. supra num. 17. Pi-
char. in 9. His autem verbis, n. 12. in p. de
leg. Aquil. Menoch. cons. 183. nu. 27. Pan-
thal. Cremen. in d. l. 2. num. 318. Cyriac.
d. controvers. 1. nu. 29. Elcob. deration, libi-

1. cap. 17. n. 23. Gutier. d. lib. 2. practicar. q.
182. n. 10. Gom. Vayo in prax. lib. 3. num.
106. Francisc. Marc. quæst. 484. n. 1. 37. p.
1. Morl. sit. 9. q. 8. num. 15. Raphael de
Turri. supra disp. 1. q. 24. num. 36. Valenç.
conf. 156. n. 55. Valaf. in prax. partition.
cap. 10. n. 2. Ceual. d. q. 664. n. 2. Mantica
decis. 239. num. 3. Tiraquel. de retract. lig.
nag. 4. 1. glof. 18. in princip. Matien. d. glof.
2. n. 1. Unde tantu res valer, quanti com-
muniter cuique eius conditionem non
ignorant, citra fraudem venire poset. l.
1. q. 5. H. vers. ff. 4. Trebellian. l. liberato octo-
ginta 26. ff. de bon. libertor. Hermof. in d. l.
56. glof. 6. nu. 6. Marescot. variar. resolut.
lib. 2. cap. 114. n. 13. Bonac. d. punct. 4. n. 6
vers. obiectio primo. Cyriac. tom. 3. contro-
uers. 453. num. 72. Mastrill. decis. 280. n. 52
Gutier. practicar. lib. 4. q. 61. num. 12. 13.
Didac. Per. in l. 2. col. 6. vers. Sed hinc no-
stre regula. sit. 23. lib. 4. Ordinament. Ric.
collection. 91. 6. Afflict. decis. 23. num. 316.
Mantica de tacit. conuent. lib. 4. tit. 20. nu.
3. Morl. supra quæst. 6. num. 4. Scaccia dict.
ampliat. 10. num. 56. vers. Nam in re mobi-
li, & pretium iustum constetur, quod cur-
rit loco, vbi res est, non vbi contrahitur,
nisi vendor suo periculo, & expensis
eam ad portare in locum contractus
promiserit, Dicatillo cum alijs dubit. 7.
num. 110.

Est tamen aduertendum, propter affec-
tionem vendoris rem pluris venundare
licere, quam communiter valet,
etiam prestitum lege taxatum sit, Card.
Lug. scil. 7. num. 90. Rebcl. d. lib. 9. quæst.
1. fecit. 7. Salom. 2. 2. q. 77. art. 1. controvers.
18. & quæst. 88. art. 2. controvers. 21. num. 4.
Remig. in summ. tract. 2. cap. 7. q. 26. num.
3. vers. Tambien si vna co. 4. & alijs apud
Bonac. d. punct. 4. num. 15. Cyriac. dict.
controvers. 453. per totam, vbi agens de
rebus, quarum pretium taxatum lege
non est, idem in foro exteriori proce-
dere, nec locum esse contractus recisio-
nit optimè, lateque probat, quoties domi-
nus excessu iusti pretij inducitur ad ven-
dendum, quod alioquin non esset vendi-
rus, modo emptor nulla necessitate co-
pulsus valorem rei non ignorante emat,
quia affectus, quem quicque ad res pro-
prias habet, & actus vendendi, ad que fe-
culariter copellitur nemo, l. 3. tit. 5. p. 5.
Linuitum 11. l. dudum 14. C. de contrahen-
demptio fuit estimabiles, Lel. d. cap.

28

Variar. Resolut. Lib. II. Cap. III.

42

21. dubit 3. nu. 17. & dub. 4. n. 31. Nauar.
in manual. cap. 23. num. 83. homines enim
voluptate, aut commoditate, quā ex re-
bus proprijs percipiunt, ob lucrum, ultra
valorem caru in carcere consentiunt. Sic
Cicer. in 1. orat. de lege agraria contra Serni-
lium Rullum, que est interuersa 14. Inquit:
Nihil enim p. quod non emi posse si tantum
des, quantum velut venditor. Et hoc bonū
pharmacum ad comparādum, quod de-
sideratur, etiā ab initio, appellat Cyriac.
n. 6. sicut consulit Iacob. Thoming. cons.
48. n. 47. volum. 1. Quo cau omnino ve-
ra est intēctia communis, quę habet felē
ti valorem rei non competere remediu
d. l. 2. da Cyriac. n. 18. Hermof. in d. l.
56. glof. 4. n. 78. Barbol. in d. collectan. n. 51
qui plurimos laudant, etiā alias dubia cē-
seatur; illud vero, quod ultra iustum pre-
mium datur, proprie donatio dici nō po-
test, vt communiter docetur, sed ob cau-
sum datum, magisque pertinet ad contrā-
ctum ionominatum, do, vt facias, datut
enim domino, vt vendat. De quibus vi-
de infra n. 32.

26. Quod ille remedium d. l. 2. in prefata spē-
cie non denegaretur emptori, fraudibus
via aperiretur, nam qui vellet re aliena
saltim ad tēpus vti, posset excelsius pre-
mium domino offere, quo eam consequa-
tur, ac possideat, quando licet ex ea cō-
stitutione agere, ac posse per illud reme-
dium, aut totum, aut quod vitra iustum
pretium soluit, repeteret, qua arte contra
domini voluntatem toto eo tempore re
aliena potiretur, quæ iniquitas, cum sit
naturali iuri contraria sufficiēda non est.
Duo tamen nota Leſ. d. dub. 4. n. 27. vers.
Secundū affectus, & vers. Sed quid. Primum
affectum rationi coniunctū esse debere, vt
res vitra iustum pretium proper illum ve-
nire posit. Secundū, nō pro libito vē-
ditoris pretium affectus praestandum, sed
boni viri arbitrio. Vnde colligi potest li-
mitatio ad doctrinā Cyriaci iusta tradi-
tam, nam si perpenlo iusto valore rei, &
affectus estimatione ratonabilis tantus si
excessus, vt emptor cōneatur vitra dimi-
diā læsum, & quidem erit ei in tanto detri-
mento luxurii, venditorique imputan-
dum est, quod voluit, tam exorbitans sui
affectus pretium extorquere.

27. Illud itidem adiudicendum est, inter va-
lore, & pretium variari discernere, va-
lor enim est estimatio intrinseca, quam

res habet à lege, vel communi hominum
placito, pretiū vero est qui dicitur extratextū,
quod ad venditionis contractū referatur
Raphael de Turri d. disp. 1. q. 24. n. 19. 20.
Vnde aliud est rem tāi vendi posse, etiā
iusto pretio huic vel illi homini, & aliud
tāciū valere, pretium namque ex singu-
lari aff. & tācione iustū fieri potest, valor non
vitius, i. lud triplex est commune, con-
uentum, & singulare, Grammat. decis. 5. 8
n. 8. Bertazzoli de class. in infrānum. class. 30
glos. 1. n. 15. Cyriac. sup. nu. 19. Primum
dat valorem rebus, non alia quāuis ini-
quitatem non contineant, nām priūatus
potest ex conventione premium, vitra va-
lorem constitue, cum pecunia fūc sit
moderator, & arbitr. l. in remandata 21.
C. mandat, sed non efficere, vt tanti apud
cāteros omnes habeatur (in quo valor
confitit) quantum ipse dedit; Princeps
vero, vel i. Republica taxans premium va-
lorem rebus imponeat, quoniam potesta-
tem obriner subditos obligādi legē lata,
vt tāti res estimant, quantū valere stabili-
lit, ut in censu redimibili, & in frumento
to est in Hispania constitutum. 12. tit.
15. 12. tit. 25. lib. 5. necop. Gutier. d. lib. 2
practic. q. vlt. n. 1. 2. Turri sup. n. 36. Ade
Petr. Greg. Syntagmat. lib. 25. c. 14. n. 3. vbi
doct. premium aliud est legalē, aliud cō-
ventionale & commune aliud.

Vers. Primum in contractibus.

Iustum rerum pretium non regulatur²⁸
secundū excellentiā, quam in le natura-
litter habent, sed pro hominum libito
etiam a ratione dillono constitutur, quia
ea ipsi sunt prioriorē, quæ humanis
vibus magis deserunt, arque ita pretiū
rebus non imponunt ex naturai ordine,
sed ex utilitate, vel oblatione, quā ex
eisdem cāpiunt, cumque se p. quæ lupe-
rioris ordinis sunt iuxta naturam, vt anima-
ta, nullam, aut minorem commodati-
menta afferant, quam inanimata, ideo hēc
pluris, quam illa habent, solent, vt egregiē
August. de ciuit. Dei, lib. 11. c. 16. Quis
enim domiſa panem habere, quam mures,
nummos, quam pulices non malis? cum tame-
ordine natura viventia non viventibus pre-
ponantur. Atque hinc etiam sit, vt plerunque
carus comparemus equum, quam feruum,
gemmam, quam ancillā utilitatis, vel volup-
tatis non nature in estimatione ordinem sequit-
ur; Card. Lug. scil. 4. n. 2. Bonac. d. punct.

D 3

4

Addit. ad Couarruias.

4. n. 2. Cyriac. sup. n. 71. & in decisi. quae est post controversiam 261. n. 8. tom. 2. Rebell. d. lib. 9. q. 1. n. 31. Valafc. cons. 43. n. 3. Gutier. lib. 2. practicat. q. 173. n. 6. Matien. d. gl. 2. n. 2. Molin. disp. 348. n. 2. Stracha de mercat. trac. de contract. mercat. c. 2. n. 3.

29. Hinc licetum est, apud Indos, Etiopeos, Iaponios, aliaque barbaras nationes, iocalia quædæ, ac viliissima pro auro, argento, vel gemmis permutare, nam homines illi propter indigentiam, aut volupetatem, cōmuniter habent, quæ secundum suam naturam sunt contrēstibilia, quanti pretiosa, vnde contra iustitiam non peccant, qui iustum earum rerum valore non excedunt, qui ex communis estimatione licet barbari gentium illarum constituitur, Rebell. n. 37. Bonac. n. 5. Mol. n. 3. Card. Lug. scf. 4. n. 48. Dicatill. dub. 7. n. 115. Let. lib. 2. c. 21. dub. 11.

Verf. secundò, hinc apparet.

30. Venditor merces vitrā communè estimatio[n]e venundare nequit, licet carius eas emittet, maximoq[ue] iumpus, ac extraordianis in eis comparâdis fecisset, Rebell. n. 39. vers. Ex dictis collige, Gutier. d. q. vir. n. 10. Sot. d. lib. 9. q. 2. art. 3. Bonac. cum alijs n. 29. Let. d. cap. 21. dub. 4. n. 29. Cyriac. tom. 1. controuers. 170. nu. 1. Farin. decision. 30. n. 7. p. 1. Matien. n. 3. Valafc. cons. 43. n. 6. Nam cum mercator commerciendo se exponat tam lucro, quam damno, sicut quando feliciter res eueniunt, lucrari potest vique ad commune pretium, eti plurimum excedat expensas, ita & disp. p[ro]edium ob aduersam fortuna m debet sufflere, Bonac. vbi proxim. Mol. d. disp. 348. n. 9. Sanch. d. dub. 15. n. 6. Dicatill. disp. 2. dub. 2. nu. 22. 23. Sed si nondum premium taxatum sit lege, communè estimatione, velut cū merces incognitæ ex Indis ad portantur, ad iustificationem pretij expensarum, quas fieri oportuit necessario, & pretij, quo fuerunt empira, ratio haberi debet, non tamen detrimenti, quod propter aduersitatē, vel suam ignauiam mercator passus est, Bonac. & Lef. vbi proximi, Gutier. d. n. 10. Sot. d. art. 3. Dicatill. n. 24. 25.

Verf. Tertiò, èadem ratione.

31. Hanc conclusionem probat textus in l. ad refindendam 4. C. de rescind. vend. & vtrā proximè allegatos videlicet tunc Pat. Vizq. in opere de refis. cap. 5. §. 4. dub. 4. ad fin. Rebus in l. vnic. n. 499. C. de sent. que

pro eo quod interest, Matien. n. 4. Mol. n. 8. Verl. Quarto, manifestissime.

Licitum est, premium excedere cōmu[n]ne propter oamnum, quod ex distractio[n]e rei ius lentiſt edito[r]. Card. Lug. scf. 7. n. 91. Gurfer. canonica[r]. lib. 1. c. 39. nu. 25. Cyriac. d. controuers. 453. n. 12. cū seqq. Cattil. sicil. deciſ. 127. nu. 22. part. 2. Matien. vbi proximè. Crauet. cons. 1000. in vlt. part. n. 160. vol. 6. Bonacina. cum alijs d. punct. 4. n. 27. Molin. d. disp. 348. n. 6. Let. d. dubit. 4. n. 26. ldm. erit, si compulſus vēdat, Maſtrili. deciſ. 17. tom. 1. & deciſ. 28. n. 16. tom. 3. Giurb. deciſ. 86. n. 14. Hermofil. in d. l. 3. gl. 1. n. 54. tit. 5. p. 5. Rota per Farinac. deciſ. 372. n. 3. p. 1. Noguer. alleg. 18. n. 70. vers. Atque ita, cū seqq. Damnum autem in prætenti accipitur, nō solum pro interesse pecuniario, sed etiā pro affectu, nam si quis in alterius gratia, vendat domum autem, aut piētū, vel statuam egregiā artificis, quām chara habet, poterit plus exigere, quām cōmuniter eares estimatur. Bonac. n. 15. Lef. n. 26. Petr. Greg. d. c. 14. n. 3. de quo diximus supr. n. 28. Ut autem ratione damni vendoris carius res vēdi posuit, necesse est, quod emptor valore iustum rei nō ignoret, atq[ue] certioretur quod propter eam causam à pretio communis receditur, nam etiā prectetur, vbi fobi dominus, vel quid aliud vendatur, non inde sequitur, velle iupa iustum pretij aliqui largiri, Molin. d. disp. 348. n. 7. Let. supranu. 27.

Per contrarium nihil iupr. iustum pr. cōſtituum commune accipi potest, cb vilitatem particularē, quā ex te empta empore[re] percepturus propria industria, artificio, vel fortuna, nām cum h[ab]e[re] venditoris non fiat, iniquum erit, vt aliquid propter ea percipiat, Bonacina cum alijs n. 27. Gutier. d. c. 39. nu. 30. Molin. supr. n. 6. Let. d. dubit. 4. n. 31. vers. Adversitate tamen. Nec propter necessitatē empatoris, Dicatill. disp. 2. dub. 2. nu. 32.

Verf. Quinto, infertur posse iuste emi. Res iuste minoris emittit, quā in le va[le]t propter onus, vel periculum ei annexum, Cyriac. tom. 1. controuers. 87. d. n. 4. Hermofil. in d. l. 5. gl. 6. n. 8. Gutier. de iuris. sentent. confirmat part. 1. cap. 26. n. 14. 15. Noguerol. cum multis allegat. 37. nu. 62. Matien. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tirul. 20. à num. 38. Pinell. dīcī. cap. vlt. num. 19. cum alijs, Matien. supr. n. 5. 26.

Gratian.

Varia[r]. Resolut. Lib. II. Cap. III.

dis communiter vendi potest, l. in quatiate 73. §. Magna. ff. ad leg. falcid. d. l. 1. §. Si heres. ff. ad Trebellian. l. liberto octo[gi]nta, ff. de bon. libertor. Cyriac. tom. 1. controv[er]s. 87. à n. 4. Matien. d. gl. 2. nu. 25. Menoch. conf. 1169. n. 2. Cagnol in d. l. 2. n. 25. 3. Hermofil. vbi proximè, nu. 36. Surd. d. decisi. 217. n. 250. Matien. d. tit. 20. n. 41. Vnde onera imposita emptori in venditione pars pretij esse dicuntur, quia illud minuunt, l. fundi partem 79. ff. de cōtraſend. emp[er]t. Cyriac. vbi proximè num. 6. Matien. num. 26.

Ibi. Et quanvis Hostiensis, & alijs.

Hec, que sequuntur typographorum, errore hic sunt interta, cū ad præmissam conclusionem minimè pertineant, quod ex eo a pertiis constat, quia in columna proxima sequuntur, sub num. 6. verf. ē. et rerum, sao loco iterum repetuntur, qui et in Autuerplensi editione reperitur.

Num. 5.

Premium mercium lolet augere earum³⁸ indigentia, multitudi emptorum, & pecunie abundantia, & è contra illud minuant copia ipsarum, emptorum paucitas, ac pecunie indigentia, Card. Lug. n. 44. Dicatill. d. disp. 2. dub. 3. nu. 33. Lef. d. dub. 4. n. 26. Cagnol. in d. l. 2. n. 25. Lup. in l. 2. n. 137. C. de pact. int. emp[er]t. & vedit. Macard. conclus. 65. n. 7. Bonac. dīcī. punct. 4. n. 14. Menoch. dīcī. conf. 1169. n. 3. Gutier. practic. lib. 4. q. 61. n. 7. Cyriac. cum alijs. d. controuers. 453. n. 51. Rebell. d. lib. 9. q. 1. n. 34. vers. Prima ergo, Bonad. in politic. lib. 3. c. 4. n. 65. vbi tradit, quæ sint consideranda ad premium rebus imponendum, Valafc. d. cons. 43. n. 5. Seacc. d. q. 1. queſt. 1. n. 436. Lef. n. 30. 36. Matien. supr. n. 6. Dlan. d. p. 1. trac. 8. 1. col. 23. Molin. disp. 348. n. 4. Hinc est, quod merces minoris affimantur, cum nondim[en]sio dissolutioni sunt proximæ, quā cum inchoantur, quia emptores, & pecunia deficiunt. Gutier. d. c. 39. n. 13. Sot. dīcī. li. 6. q. 4. art. 1. Dicatill. n. 41. Hinc è pore[re]tis, & belli rerum pretia decrecuntur, Hermofil. d. gl. 6. num. 104. Cyriac. vbi proximè, & alijs communiter, quod illimitata quoad res viciū necessarias ægrotis, nām h[ab]e[re] plurimi habentur, vt experientia docet.

Ibi:

Addit.ad Couarruias.

Ibi: Et eodem pacto pretium minuitur.

39 Res, quæ venditioni sic exponuntur, ut emperor ipsi sicut rur, minoris, quam alias valerent, communiter assimilantur, quare viuis sub hafsa regulariter emittur. Menoch. dict. conf. 358. num. 4. Cagnol. supra num. 161. 266. Gutier. practicar lib. 2. quest. 8. num. 4. Medin. def. fuit. q. 31. vers. Procedit hoc documentum, Bonacini. dict. purp. 4. nu. 21. vers. Secundo si merx. Sæ verb. em. tio, num 4 Diana vbi proximè. Pat. Vazq. supra cap. 5. § 1. dub. 10. num. 61. Turrian. 2. tom 2 disp. 37. dub. 6. num. 5. Molin. dict. disput. 348. n. 5. Let. vbi supra n. 33. Cardin. Lug. secf. 4. num. 45. vbi probat. venditore intelle exigere pretium commune. Dicatill. dub. 4. p. 70. Et quidem protertia parte, aut dimidia pretium minuitur, Molin. Lefsi. Cardin. Lug. & alijs supr. Quæ omnia procedunt etiam vendori necessitate compulsi res proprias expatriant venditioni, Bonacini. vbi proximè, vbi alijs. Vide Caramuel in Theolog. fundam. num. 1095. qui probat, iuste eas res emi posse pro quoquaque pretio. Alius non reperitur, qui plus offerat, cui fuerit Petr. G. eg. vbi latitudine laudabitur. Videas Dicatill. supr.

40 Ex his maxime dubitatur, an admittatur ad remedium d. l. 2. Is, cuius bona sub hafsa sunt distracta, iuu. vltro, siue iudicis precepto, nam cum illud iusti pretium sit, quo aliquid communiter assimilatur, & ea, que sub hafsa tantum habeantur, quantum preciis abique fraude potuerit perire, nulla in iustitia, aut legio in huiusmodi venditionibus consideratur, maxime cum per licitationem aliquando plurim, aliquando minoris res reverentur, Cardin. Lug. cum plurib. num. 43. vers. Huc pertinet. Bonacini. vbi proximè, vers. Tertio, siquid sub hafsa, vbi cum communis Theologorum retulit, licet polle retineri, vel pretij excedum, vel rem viuissimo pretio coparam, vbi sub hafsa contra dictum venditionis celebratur. Nec locum esse affirmat predicta constitutione, nisi pretium rel. vediatur fieri lege taxatum, & quod latios, vitia dimidiatio non habeatur in casu, in quo agimus, docent Cyriac pluribus laudatis, dict. contrones 43. nu. 33. Panthal. Crement. in dict. l. 2. n. 308. Fabian. de Mon-

te de empt. & vend. quest. 5. sub q. 8. principali. num. 22. Affl. in tract. de iur. prothomis. § 2. num. 19. Guid. Pap. quest. 22. in fin. & est communis opinio, in modo magis communem eam dixit Menoch. conf. 844. num. 33. Petr. Gregor. dict. cap. 24. num. 17.

Nihilominus contrarium, vt verius, ac 41 receptius tenendum est, tam de iure communi, quam Regio, iuxta quod nulla, de hoc potest esse controversia, extante d. l. 1. tit. 11. lib. 5. Recopil. vbi expressum est, remedium recisionis cōpetere pro rebus sub hafsa distractis, & ita docent Cardin. Lug. fech. 6. num. 79. Ant. Gom. dict. cap. 2. num. 23. Hermos. in dict. l. 56. glof. 4. num. 13. 14. Parlador. rer. quotid. nar. lib. 2. cap. vltim. part. 5. § 1. a numer. 10. Ceual. dict. qual. 536 a princip. Aug. Barbol. in dict. collect. num. 9. 10. Trenta. cinq. dict. resolut. 3. nu. 4. Gratian. dict. cap. 461. num. 30. Ofisuald. ad Donell. libr. 23. cap. 13. in fin. Gutier. practicar dict. lib. 2. quest. 161. num. 5. Padill. in dict. l. 2. num. 30. Salgad. in labyrinth. part. 3. cap. 10. ex num. 4. Amaya in l. 1. num. 56. 57. C. de fide instrument. & iur. hafsa. Fisca. lib. 10. D. Larr. allegat. Fisca. 106. num. 9. Molin. dict. disput. 349. num. 13. Cancer. p. 2. part. 1. cap. 13. num. 4. & plurimi ali. Quod procedit etiam in re vendita pro debito Filcal. Trentacing. cum alijs supra num. 3. Hermos. dict. num. 14. Quod remedium emptori, ac venditori commune est, nec distinguitur an fuerit subbalsatio voluntaria, vel necessaria. Adde Fachin. lib. 2. cap. 30. vers. Sed nullius.

Ibi: Quod si merces sint necessarie.

Vilitas enim preciis mertium in opiam 42 solet generare, vt Marcellinus Julianum Imperatorem reprehendens ostendit lib. 22. historiar. libi: Nulla probabilitate sucepta & popularitatis amore vilitati studebat venalium verum, que nonnunquam fecis, quem conuenit ordinata in opiam gignere solet, & famam. Quem refert Bobadill. dict. cap. 4. num. 65. ad fin. Et per contrarium pretij augmentum facit. Rempublicam necessarijs abundare, Bouadill. vbi proximè. Petr. Gregor. Syntagmar. lib. 36. capit. 30. num. 4.

Ibi:

Varia. Resolut. Lib. II. Cap. III.

Ibi: Et probatur ex eo quod > bī adeſt necſitas.

43 Merces ad viatum necessarias, publica vrgenti necessitate, dominus iusto pre- tio vendere compellitur, quod per ludi- cem moderari potest boni viri arbitrio, eti alioquin propter sterilitatem pluris venient Bouadill. supr. n. 65. Matric. dict. gloss. 2. num. 41. 42. Francile. Marc. dict. 5. 10. num. 42. 43. Affl. in pro. m. constitut. Neapolit. qu. 3. num. 6. Molin. disput. 341. num. 4. Dicat. Per in l. 2. glof. magna, tit. 23. lib. 2. Ordinat. Ant. Gom. dict. cap. 2. num. 52. vers. Secundus casus, Gutier. practicar. lib. 4. quest. 49. num. 3. Suar. in Thesaur. receptor. sentent. verb. vēdere, num. 13. Hermof. in l. 3. gl. 1. num. 60. tit. 5. part. 5. Cancer. par. 1. cap. 1. de empt. nu. 77. Aluar de prīilegi pauperi. part. 1. quest. 24. num. 4. Azeudo. in l. 1. nu. 21. tit. 25. lib. 5. Recopil. Surd. de alimento tit. 1. quest. 77. num. 6. & tit. 8. quest. 94. num. 4. Mastrill. dict. 17. Francile. dict. 9. per totam. Quod non soū in comitibilibus, sed etiam in eis, que ad veltum, alium. vēl vltum ad vitam necessariam pertinet, locum habet, Strach. de merecuri. part. 4. tit. in quib. casib. mercatur. poss. exerceri, nu. 51. Aulies in esp. 17. Pratorum. verb. à ra- zonabiles precios, nu. 5. Recopil. resolut. crim. cent. 1. cas. 9. num. 3. Surd. dict. titul. 8. q. 48. num. 8. Hermof. cum alijs supra nu- mer. 61.

44 Inio. & Ecclesiastici quacunque fulge- tes dignitate ad vendendum compelli posunt per publicam facultarem potest- itatem, quæ absque metu ex communica- tionis virtutia ex iplorum horreis, & domibus extrahet, l. 1. tit. 25. lib. 5. Recopil. Gregor. Lop. in l. 54. glof. 1. tit. 6. p. 1. Dicat. Pet. in l. 2. glof. 1. verb. si acce- fer. tit. 2. lib. 1. Ordinat. Ignat. del Vill. in folia respons. lib. 1. respons. 5. nu. 14. part. 3. Caualce. dict. 37. nu. 67. part. 1. Gu- tier. practicar. lib. 1. quest. 3. num. 3. Me- xia in tract. de taxa panis conclus. 1. numer. 60. 64. Menoch. conf. 137. nu. 8. vers. Ce- terum. & n. 9. Bouad. a. lib. 3. cap. 3. n. 13. Gratian. dict. cap. 149. num. 43. latè Hermof. vbi proximè, nu. 62. quæ pre- tio taxato vendi debent, Curteil. de im- munitat. Ecclesiasti. libr. 2. quest. 9. Ortiz. in summa, cap. 4. numer. 9. Valer. de diff. rent. utriusque for. verb. Clericus. diff. 3. Sal. tractat. de emption. & vendit. dub. 9. nu. 2.

Ibi: Unde quod Bartolus scribit.

Recepilissima, ac tuta est Bartoli sententia 46 & tamen confitat ex DD. In principio huius veritculi allegatis indistincte docentibus, pretium rerum spectantium ad vi- etum tempore necessitatis earum taxandum esse etiam infra illud, quo propter penuriam venundari possent, nec in opiam pecunia desiderant, bonum enim communis posulat, vt nedum indigenitatem viualium lubuentur, sed etiam, vt excessus pretij moderetur, cui sterilitas pra-

præbuit occasionem. Nec refert, quod ex hoc videatur iniuria earu terum dominis interrogari, cum publica utilitas priuatorum commodis semper præferatur, l. unica. §. Tantum enim, C. de educ. rollèd, facilius tamen Bartoli doctrina practicabitur, vbi rām pecunie, quām mercium penuria cōcurrit, prout aduerit Bouadill. dīct. lib. 3. cap. 4. num. 66. vers. 7 annaque elia opinio. Ea verò pretiū diminutio erit facienda cum merces sunt penes eos, qui ad vendendum compelli possunt, sed si per mercatores sint aliunde conduceā, potius augeri debent pretia, quā minui, ut ipse maioris lucri ad eas adiutorias inuitentur, Petr. Gregor. syntagma iur. part. 3. lib. 36. cap. 30. nn. 4. loan. de Plat. in l. mōtos, in princip. C. de suscep. & arc. Bouadill. supra num. 65. ad finem, qui recte ait, minus esse malum, victuallia cariū vendi, quā Republicam fame premi. Et an expedit generaliter rebus taxam imponi, tractat Card. Lug. supræct. 4. num. 50. qui num. 49. alios laudat, de hac re dispuant, Petr. Gregor. dīct. lib. 25. cap. 14. num. 5. 6.

Num. 6.

47 Conclusio hæc communis est, ac per consequens tuta, nam vbi habita fide de pretio, communiter venduntur merces, postea sic plurimæ venire, quām praesenti pecunia, aliquando distrahi solent, nec excessus iste percipitur ob dilationē solutionis, sed quia est iuslū pretiū, pro illo vendendo modo communiter constitutum, cum homines eius loci perpe- sis omnibus circumstantijs talis contrariaj merces, sic venduntur tantū estimantur. Imo licet illæ in aliquo speciali casu desiderent, non Ideo dicetur, vendens, aut viaram, aut in iustitiā committere, quoniam semel pretio taxato, nihil interest, quod absit cauæ, propter quæ sicut confitit um, quotinus vendor tuus positis, vtque ad illud lucrari, vt diximus supra num. 33. veluti si mercator mercem incognitam, quām plurimi emiit, maximilque sumptibus necessarijs conduxit, assertat, & his persensis certum premium communi estimatione stabilitur, licet postea vilius comparcat, & exiguae expensas faciat, iuslū percipit tandem; sic quanvis in cōstitutione pretiū mercium, quæ ad creditum vendun-

tur, ratio habeatur damni emergentis, lucri cessantis, periculi exactionis, expensatum, ac molestia, quæ in exigendis debitibus frequenter contingunt, tamen etiū nullum ex his timeat, aut patiatur vendor detrimentum, tuta conscientia communi pretio venundare potest. Quā principalem assertionem solidis defendit funditus, Sanch. dīct. dub. 15. 4. n. 4. camque tenet Dian. dīct. part. 1. trac. 8. resolut. 21. Les. dīct. cap. 21. dub. 4. num. 56. Sā verb. vendit. nu. 7. Bonac. dīct. punct. 4. num. 27. vers. Hinc sequitur eas merces, Molin. dīct. 357. num. 3. Dicatill. dub. 6. nu. 75. cum seqq. Anania in dīct. cap. in Civitate, col. 1. num. 3. de usur. Dec. cons. 111. numer. 8. 12. Sylvest. in summæ verb. usura, 2. ques. 2. Ang. codem. verb. 1. num. 59. accedunt Sot. dīct. lib. 6. ques. 4. art. 1. Cordob. in summæ q. 5. vers. Lo terceyo. Etsi cum illoitatione formidineque loquantur. Idemque dicendū est, de ementibus anticipata solutione, quod emere minoris possunt, quām tempore traditionis mercium praesenti pecunia compareant, si hic modus contrahendi frequentior sit, iusta que confutatio introductus, Sanchez. supra dub. 16. Dian. dīct. trac. 8. 1. fol. 22. Cardin. Lug. sef. 7. §. 3. num. 110. Dicatill. dīct. lib. 2. trac. 9. dīct. 2. dub. 6. à num. 82. Molin. dīct. 360. Et alij apud Sanch. qui Authors contrarium sentientes, tam in loco, quām in superiori casu refert, quos tequitur Gutier. dīct. cap. 39. num. 35. vers. Hac tamen sententia, vbi latè prefatam opinionem impugnat, cuius argumentis, vt latifaciāt aliquandiu opertor immorari.

Et in primis ad textum in cap. in Cliv. 48 tate, cum similibus de usur. dicendū est, ibi solum prohiberi, liquid caris vendi ob dilatam solutionem, quando iustum premium exceditur, atque ira intra illius latitudinem ea prohibito locum non habet, nec usura committitur, vt ips. Gutier. docuit, ibi num. 11. & cum D. Couarr. probauimus supra num. 21. In casu autem, de quo agimus, venditores iustum premium non trahigantur, cum sit illud, quod homines communiter constitutuunt circumstantijs, ac modo vendendi animaduersus. Nec obstat secundum, nam cum ille vendendi modus, ad creditum sit legitima confutatio inductus propter inopiam emitorum, & na-

stum numerata, compareant, imo reguliter, sic vendere exoptant, parvoque lucro, ob representationem pecunie solent esse contenti, vt iterum eam in alias negotiaciones expendant, vt oblerue Sanch. dīct. dub. 15. nu. 4. vers. Tertio probatur. Ad ultimum tandem respödeatur, mercatores expōne res suas venditioni, & emitorum commoditatē, in eo vendendi modo, qui frequentabatur, rātū merces ita vēdatis valere, apud fe homines continebatur. Præterea cum rāto in eis locis res, de quibus agitur, praesenti pecunia vēdantur, estimatione, qui sit, cum de emitor potius est particularis, quā communis, quare illi standum non est dignocendum eorum valorem, vt diximus.

49 Non quartum, nam efti nulla. Republika diuersum premium præscribat, rebus distractis præventi pecunia, ac venditis ad creditum, vbiique tamen, nisi lego prohibite duplex rerum pretiū reperitur, vnu n. commune, alterum conuertat n. iu. i. galare, & virumque iu. fūt, priuū n. communū nominā opiniōne constitutur, tecum in patiū contentu cu m propter contrictas circūstantias quæ à communali estimatione resultat. Cyriac. cum alijs dīct. controver. 453. num. 19. & dictum est supra num. 30. In specie igitur nostra vacuum est premium commune, illud scilicet, quo mercies ad creditum comparatur, nam ita se rē temper venire solent. Alterum conuentum quando praesenti pecunia emittur, quod rāto contingit, quo calu iutis de causis à communali estimatione reperitur, cum vēdatis incommoda euerit, quorū supra meminimus, præterquam quod pecunia p̄z̄ ens pluris, quam post tempus soluenda communiter estimatur, Noguetol. allegat. 18. nu. 78. Cyriac. rem 1. controver. 170. num. 16. Sanch. dīct. cap. 7. dub. 17. num. 4. prop̄ p̄nem.

50 Quintum dissolvitur ex præmissis, si quæcumque premium iustum commune venditores, non excedent, licet supra particulare, vel conuentum quicquām accipiunt, & vla, aut iniuritia non committitur, nisi illud transgrediat, a quo valorem inrl. secundum res obinent, vt ostendimus dīct. num. 30. Nec improbati mercatorum tribuendum est, quod emptores non inveniantur, qui pecunia

Vers. Ceterum quandoque licet mercatori.

Ad intellectum, dīct. cap. in Civitate 6. 5. 1 de usur. videndi sunt, Gutier. dīct. cap. 39. Molin. dīct. 355. Bonac. dīct. punct. 4. num. 16. Didac. Per. in l. 2. col. 34. titul. 2. lib. 8. Ordinament. Petr. Navarra de usur. lib. 3. cap. 2. num. 280. Genuian. de usur. comment. 3. §. 5. à num. 99. Cened. ad decretal. collectan. 47. ex num. 4. Azor. part. 3. lib. 8. cap. 8. 9. Matienç. in l. 22. gloj. 9. tit. 11. lib. 5. Recopil. Layman. in theolog. moral. lib. 3. trac. 4. cap. 15. num. 14. Recopil. dīct. lib. 9. ques. 1. 1. num. 4. Sot. dīct. lib. 6. ques. 4. art. 2. vers. Peñevior conclusio, Bolan. in Caria. tom. 2. lib. 2. cap. 1. num. 16. Navar. in manual. cap. 17. num. 241. Lct. dīct. cap. 21. q. 8. Dian. part. 3. trac. 6. resolut. 2. Aragon. 2. 2. ques. 77. art. 4. Qui omnes, & alii plurimi teneunt, tunc ca-

rius

rius vendi posse pretio currenti, cum simili concurrat, tum quod dubium sit, an tempore, in quod solutio coferatur, plus minusve valitur: sicut tum quod dominus eas efficeret vique ad illud feruaturus, vt in d. cap. nauiganti in fine, expressum habetur, quibus addie Leotard. tract. de p. sur. quest. 98. num. 41. Card. Lug. sect. 7. §. 2. num. 104. Dicatill. sup. dub. 6. num. 61. licet hanc ultimam conditionem non esse necessariam, cum Cajetano nouissime probare nitatur Mag. Palacios lib. 4. de contractib. cap. 9. pag. 150. cum seqq.

52 Quodlibet a principio premium certum non determinatur, sed vendatur ad creditum pro eo, quod euritur solutionis tempore, & verosimiliter sit, tunc minus valitatum, quod venditur, aut saltem dubitetur, necesse non est, quod dominus foret feruaturus, nam etiā forsan posset venditor vitra premium tempore contractus currens aliquid lucrari, non est ob dilatam solutionē, sed quia se exponit, etiam pericolo minus recipiendi, quā, ipse tunc temporis perciperet, Lcisi. supr. num. 1. Scot. 4. disp. 15. quest. 2. art. 2. Florentin. part. 3. cap. 7. §. 13. tit. 1. Angel. in summa verbo, usura, num. 34. Sylvestri. ibi quest. 14. Medina de refutat. §. Sequitur fol. 116.

Ibi: Quo sit cum contractum illicitum esse.

53 Non licet vendere, habita fide de pretio re, quanti plurimi fuerit a die contractus, vique ad Kalendas Martij, vel Apriilis, ita ut si premium currens de prægredi augetur ad excessum empori teneatur, si vero decrebat, illud sine deminutione vendor capiat, quod verum est, quanvis in tempore designatum merces, qui vendit, non efficit feruaturus, Nau. supr. nu. 242. Armilla verbo, usura, num. 10. Gutier. d. cap. 39. num. 9. Bonacini. d. n. 16. vers. Si queras, Leis. d. dub. 4. n. 28.

Ibi: Quanvis adhuc non iudicaret contractus.

54 Potest quis, etiam pecunia statim numerata, pluris vendere iusto prelio currenti habito, respectu ad tempus, in quod merces seruaret, quas in gratiam emporis disperbat, velut si oleum venundetur lanario, quod dominus non efficit venditurus, vique ac Octobrem, licet sit

convenire de pretio illo, quo communi-
ter hoc mensi oleum venire solet, decu-
cta tamen aliqua parte arbitrio boni viri
ratione custodiae, & periculi, quod ven-
ditor interim suffineret, vique ad tem-
pus, quo vendere desinuerat, à quo ista-
mē tradendo, liberatur. Vnde si tempo-
re contractus amphora olei decimū
mos valebat, & mente Octobri, certum
foret, quod viginti communiter vende-
retur, iuste recipit venditor viginti num-
mos in singulis amphoras, cum aliqua
diminutione ob expensas custodiae, &
periculum, quod euitat. Sed si dubitetur
an viginti, vel viginti quatuor nummos
amphora olei sit valitatem, fas erit, pro fin-
gulis viginti duo cū dicta diminutione
re cipere, Gutier. n. 3. 4. Rebell. d. g. 11. n.
8. 9. Bonacini d. puncti. 4. n. 16.

Ibi: Quibus quidem prenotatis.

Quoties premium temporis contractus excedit, quia merces vendor est, feruaturus ad id, quo pluris venire poterunt, semper ex futuro prelio sunt deducenda arbitrio boni viri expensae, quas dominus efficit necessariam faciatur in illis interim custodiatus, nec non estimatio periculi deteriorioris, vel amisionis carundem, quoniam haec onera subituras foret, si statim non venundecisset, alioquin plus conuequeretur ob dilatam solutionem, quam haberet merces feruendo, quod viuā labem contingeret, Gutier. d. num. 3. Bonacini. col. num. 16. vers. Secundū ut aliquid, & vers. Secundo sequitur, Saloni. 2. 2. quest. 88. art. 2. contrauers. 21. num. 8. Trullench. in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 20. sub. 8. num. 10. Diana d. tractat. 6. refol. 2. Dicatill. d. sp. 3. dub. 7. num. 74. Cardin. Lug. sup. sect. 7. num. 104. vers. Advertit namen.

Vers. Item secundo, hinc appetat.

Licet merces verosimiliter in postea
plus valituras vendere quilibet potest
quantali mense, vel hebdomada ve-
neant similis intra id tempus, ad quod
cas feruare decreuerat, non tamen de
summo prelio pacient poterit, sed de me-
diocri, Lcisi. d. dub. 4. nu. 28. 51. Rebell.
d. lib. 9. quest. 9. num. 8. Gutier. n. 6. Na-
varr. d. cap. 17. n. 241. Bañez 2. 2. quest.

77. art. 4. dub. 7. Sot. d. quest. 4. art. 2. Mo-
n. d. sp. 3. 5. num. 5. Azor. d. lib. 8. cap. 9.
quest. 1. Bonacina d. vers. Secundo sequi-
tur. Dicatill. ubi protulit n. 72. Leotard.
de r. f. q. 24. n. 29.

Vers. Quod ipse verum existimauerim.

37 Qui merces ad certum tempus est fer-
uaturus, potest cas vendere eo prelio,
quod currit, cum libi placuerit intra
idem tempus, ad quod seruare (stauerat, &
femel, electione facta, priuatariter iteram
mutandi consilium facultate, debetque
medio illius temporis pretio contentus
esse, Gutier. n. 7. 8. Dicatill. n. 73.

Vers. Tertio, eadem inspecta ratione.

58 Ratione lucri cessantis, quod vendi-
tor verosimiliter caperet, statim pre-
mium solueretur, poterit carius ad cre-
ditum, quam praesenti pecunia vende-
re, quod ut licite fiat, nonnulli & cōdicio-
nes desiderantur. Prima, v. & d'oltorem ha-
bere, cui statim pecunia praesenti ven-
dere posuit merces, quas credit. Se-
cunda, quod propter defectum pecu-
niae, calus solutio difterat, credit vero-
similiter se non lucraturum, quod acqui-
reret, si campi manibus haberet. Ter-
tia, quod la gratiam emporis, & ad
eius preces venditio fiat. Quarta, ut ipse
empori certior fiat de excellū pretio cur-
rentis, ac de crusa, propterquam ex-
cedit, nam quoties additur aliquid in isto
prelio ob incommodum, quod vendi-
tor patitur ex distractione rei sui, opus
est, ut empori notum fiat, atque ita in
excessum colescent, diximus supr. num.
33. quibus concorditeribus, communiter
optimuit, licet, habita fide de pretio, ca-
rius vendere ob lucrum cellans, etiā ab-
que contraria non sit, de quo Gutier.
d. num. 23. Medina de refut. q. 38. cap. 6. in 2.
causa. & in 4. causa, vers. Eſt itaque resolu-
tio, Deci. cons. 111. num. 9. 12. 13. Magist.
Palat. de contract. d. lib. 4. cap. 3. pag. 244.
Mercado in traci. de ratos, & contratos,
lib. 2. cap. 13. ac mercari, & render the fido,
pertinet. Cordub. supra, quest. 84. in 2.
opinione, ve si Tampoco iustitia, Menoch. de
arbitrari. cap. 119. num. 2. ubi de probatio-
ne lucri cellantis, Rebell. d. quest. 11. n.
5. Molin. d. disp. 555. num. 4. Dicatill.

sup. disp. 2. dubit. 6. num. 63. Idem est, ra-
tione damni emergentis, ut proximè
laudati tradunt, & Dicatill. disp. 3. dub.
6. num. 54. Leotard. d. quest. 24. num. 13.
Card. Lug. 4. disp. 26. sect. 7. num. 104.
vers. Tertio, certum videatur.

Ibi: Quibus omnibus illud adiendum est.

Tuta conscientia emittit merces an-
ticipata solutione minoris, quam tem-
poris contractus conuaniter vendan-
tur, modo dubitetur, num die traditio-
nis plus, minime valebat, quam inter
contrariantes conuenit, vnde si Aprill
potebit ad rationem octo anticipata lo-
tutione emi, conferendo traditionem in
Augustum, modo eo loci hordeum ali-
quando pluri, aliquando minoris tem-
pore melius colligendatū venire so-
lat, Gutier. num. 46. Bolanos. d. tom. 2.
lib. 2. cap. 1. num. 16. Sot. d. lib. 6. quest. 4.
art. 2. Dian. part. 3. tract. 3. resolut. 115.
Ronald. Col. tract. de empt. cum presi-
anticipato. cap. 2. num. 6. Azor. part. 3. lib.
8. cap. 9. quest. 4. Trullench. supra dub. 9.
num. 4. Matienç. in l. 17. glos. 2. num. 2. tit.
11. lib. 5. Recopilat. In quo cit aduentur-
dum, quod cum aliquid emitur antici-
pata solutione iustum pretium non est,
quod currit tempore contractus, sed tra-
ditionis rei, d. cap. nauiganti. §. 1. de usur.
Sanch. d. dub. 10. num. 1. Sot. supra art. 1.
vers. Se uido, id. Sylvest. verbo usura 2. q. 1.
dictio 1. Mercado de contractib. lib. 2. cap.
12. Metina de refut. q. 38. cap. 6. vers.
Eſt itaque. Ratio est, nā cum res ematūr
vendoris, quando traduntur, iustum
carum pretium est, quod eo tempore
valent. Sed haec locum non habent, cum
quis fructus aliquius vincat, vel olivat
pendentes emit, nam etiā in futurum eos
perceperunt, statim dominium corū-
niscuntur, nec haec venditio anticipata
tutione fieri, dici potest, atque ita pre-
tium erit, quod tempore contractus va-
lent, ut aduerterit Trullench, ubi proxime
lat, que prohibetur empio frumenti,

anticipata solutione, allo prelio, quam
omni valuerit quindecim diebus ante-
vel post natalem Diapara in oppido, cu-
mī lux. dictio locū subiectū, in quo
fru-

frumentum solui debet, ut notant Matienç & Azeued. ibi, Gutier, *sup. num.* 48. vbi ait, illud est iustum pretium, quod diutius intra illud temporis lege praescripti frequenteretur, quanvis Matienç puret, terminum illum non esse obliterandum, sed à die decima quinta Iulij, vique ad decimam quintam Augusti, à quo Azeued, dissentit. De hoc multum curare non est necesse, cum eam conti- tutionem obseruari nunquam videamus, et si frequentissime agricultorēz præ inopia fructus, anticipata solutione, diffringant, sed prope de pretio pacificiter, ita adimplerent. At anticipata frugum emptio pluribus diuersorum Principum confi- tutionibus vetatur, ut iniurias occa- sio, & Reipublicē nocua, notat Leo tard. ex n. 36.

Ibi: Sic etiam licitum erit.
61 Quando ab iis vsurpare, vel infusitiae
labe posuit verus triticum dari, vt tandem
ex novo tecipiatur tēpore mes-
siūnū colligendarū, vel alio, ex leque-
ntibus aſteriorib⁹ appetebit. Prima ſit,
frumentum vetus eriam petiſimū iuste-
pro nouo in futurum foluēdo permuta-
tur, cum illud tantū valet traditionis tē-
pore, quam in hoc, quando reddendum
eft, nam eis mutuator melius frumen-
tum recipiat, quam dedit, nihil amplius
lucrī conſeptūt, ſiquidem iuxta co-
muniſiūnem & iſſationem pro temporū di-
uerſitate tantū prælitit, quātum ſibi re-
ſtituitur. Secunda, haec ipla permutatio ſi
milliter elipermissa, ſubcubitur, an nouū
frumentū plus, vel minus ſit valitūrum
tempore ſolutionis, quam verus, cum
contrahitur, nam qui mutatur lucro, &
damno le expoñit, vnde ſi faneq̄a tritici
veteris viginti nummis cum traditur
communiter affiſſetur, & dubium ſit,
num nouum tempore ad solutionem de-
ſinato fedecim, aut viginti quatuor val-
lebit, exquismē de eadem quantitate
tritici reddēdo pacificetur, nam medium
preūm eligi debet. Nec caſibus illis re-
quiritur, quod dominus verus frumen-
tum elet feratur neceſſe, quia ea con-
ditio ſolum deſideratur, cum aliquid vl-
tra preūm iustum currens tēpore con-
tractus accipitur, eo quod res in futurū
pluris venire potest, d.c. in Ciuitate.
62 Tertia, quories certum eſt, frumen-

62 Tertia, quoties certum est, frumento-

tum nouum pluris habendum, quam vetus, cum mutatur, vilurarium erit de restituendo tantum pacifici. Quarta, si probabilius sit, plus valitum frumentum soluendum, quam vetus mutuatu in praesenti vendi posset, eodem modo vilura comiuitetur. Quinta, si mutuato esset frumentum vetus feruaturum in aliud tempus, quo plus valeret, quam cum tradidit, tanti estimabitur, quanti iunc vendi posset detracto aliquo ratione perculi, & expilarum, quas, si mutuarer, esset facturas, iuxta quod computabatur, an nouum frumentum plus vel minus valeat, quam veus Sexta, usuram perpetrat, qui mutuat frumentum, ut tantumde cu pluris fuerit, ubi reddatur. Ita docent Bonac. disp. 3. q. 3. de mut. & usvr. n. 19. 20. 21. 26 vbi piures, Rebello, lib. 8. q. 8. a. n. 6. Molin. disp. 3. 1. Pet. Nauarr. d. lib. 3. c. 2. n. 262. Lef. d. lib. 2. c. 20. dub. 7. n. 152. Azor. part. 3. lib. 7. c. 7. q. 9. f. 5. Nauarr. in manua. c. 1. n. 224. Gutier. d. c. 39. a. n. 56. cuius doctrina ex parte non placet, quatenus ad iustitiam huius contractus dicit attendandam qualitatem frumenti, & intentionem mutuantis, nam vt ex DD: allegatis colligitur, lo tum esti insipieenda estimatio eius, quod mutuatur, & redditur, vt dignoscatur, an vilurarius contractus sit, cum vilura in eo consistat, vt quid pretio estimabile viltra sortem propter mutuum accipiat, quod non cotingit, cum vtriusque frumenti idem est valor, eti plurimū inter se quoad qualitatem differant. Imo si mutus nouum valitum sit, quā vetus estē potest contractus esse mutar, conuenire licet, vt plures fanciæ restituantur, quam mutuo fuerint accepta. Gutier. n. 52. apud que Merina, Conrad de contractis. q. 35. conclus. 5. Rebello. vbi proximè, Si uult. verbo usvr. 1. q. 16. Nauar. d. c. 17. n. 225. Illud etiam adjicendum est, vilurarium esse dare frumentum, vt certo tempore tantundem, vel premium conuētum prout māuerit, qui mutuar, redditur, Dñs. d. tract. 6. regol. 2. pers. ultim. Rebello, d. lib. 9. q. 1. n. 12. Viallobal. in summ. tom. 2. tract. 11. dif. 6. n. 3. Quā diximus de frumento, a quā admittēda sūt de oleo, vino & alijs, in quibus mutuum confidere potest, quia functionem recipiunt in genere suo, vt alt. Consultus in l. 1. §. Mutuatio ff. decribitur. De quibus nouis sine Diecastile.

Variar. Resolut. Lib. II. Cap. III.

三

Abi illud profecto latrocinū genus.

Und profecto latrociny genu

63. Vendere merces credita pecunia, ut
easiterum venditor minor pretio recte re-
dimat ab emptore per se, vel per alium,
improbum, ac excrabilis negotiatiovis
genus est, quod Hispani, Mohra, Itali-
ce, Stoichi, & bistochi, & ripicilli, Gallice ve-
te, & recente nuncupatur, et iuste memi-
nere. Gutier. numer. 71. Rebell. d. lib.
9. quest. 7. numer. 7. Boal. d. cap. 1.
num. 27. Naugarr. d. cap. 17. num. 242 Tru-
lanch. suprad. cap. 20. dub. 16. Azeud.
in l. 22. num. 3. cit. 11. lib. 1. Recupilar.

in l. 22. num. 3. tit. 11. lib. 5. Recopilat.
vbi Matienig. glas. vtr. Molia. disp. 310.
ex num. 4. Cor. dub. in suis question. quæst.
76 vers. 4. segundo. Dicatill. disp. 2. dub.
l. 2. à num. 156. Leontard. d. quest. 24. num.
25. vbi plures. Cardin. Lug. sup. disp. 26.
num. 204. & alijs statim referendi, quod
delictum improbat, ac coeretur, l.
29. tit. 4. lib. 3. & l. 2. tit. 11. lib. 5. Recopilat.
Cyriac. controvers. 169. num. 8. Ca-
ball. refolut. crimin. cas. l. 18. num. 7. part.
1. idem latrocinium admittunt, quod
merces ab egitibus emunt exiguæ pre-
cio, ac postea, cre ditta pecunia, carius vi-
træ iustum valor c. eisdem emptas reuen-
dant. Leontard. cum alijs. n. 26.

64 Aliquando ramon taliis contractu non erit viuarius, sed licitus, si conditio-nes quædam adhibeantur. Prima quod cum priuata merces vendantu- iostum pretium non excedatur ob dilata-tionem solutionis. Secunda, ut idem le- uetur in retrouenditione, sic poterit mercator vendere prelio supremo, & in simo redimere abique viura, vel iniurias. Tertia, non debet apponi pactum primo emptori, ut iterum venundar mercatori ceneatur. Quarta, quod cel- scandalam, quod ex huiusmodi conuen-tiobus orihi potest, cum fin de viura valde suspecta. Bonacini d. disp. 3. que- 2. punc. 3. num. 20. Gutier. num. 72. Dia-na. par. 1. tract. 8. regolat. 3. Mofel. siuum. tom. 2. tract. 12. cap. 5. num. 11. Lay-mao in Theologia moral. lib. 3. sec. 1. tract. 40. cap. 16. num. 16. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 9. cap. 8. Lcisi d. cap. 21. num. 130. Dicatili. num. 157. 162. Card. Lu-jup. num. 206. Imo si mercator intentio-ne sincera merces vendat ad creditum

permititur eas ab emptore redimere pro pretio, quo ali cuilibet iuste vendentur; etiamque multo minoris emat, quam vendidit, Nauarr. in manut. cap. 23, num. 91. Rebell. ubi supra Emman. Rodriguez, in summ. tom. 2, quod 83, num. 92. Sylvestr. in summ. verbo vrsula 2, quod 4. Garcia de contractib. cap. 22, pag. 5-7. Macfar. cod. tract. lib. 2, cap. 21. Gutierrez, de delictis, quod 88, num. 5. De quo videoas, Card. Lug. num. 206 cum f. 19. vbi docet intentionem redimendi merces viliorum pretio non efficere hunc contractum illicitum. A quibus statim ob periculum adiungit Leotard. n. 28.

Vendens carius iusto pretio ob dilecta-
tionem solutionis vñstræ reus fit, que-
modum & qui propter anticipa-
tiam solutionem vñstræ emit. Intra lati-
tudinem iusti pretij, nam iusta absque mu-
tuo vñstræ reperitur non poscit, sed vendi-
tione mutuum virtuale, sive pallatum
in his casibus cõtinetur, quo & ipsa vñ-
stra pallatur, nam venditor iustu[m] præcium
sue vñstræ in tempus solutionis cœletur
mutare, & empator anticipate pecu-
niæ tradens, eas utique tam illiteratæ di-
citur mutare, vñstrænamque nomine
percipit, quod iusto pretio admittitur.
Ita Bonac. d. quest. 3. de mut. & vñstr.
paci. t. num. 4. ref. Tacitam, Molia, disp.
313. Gutierrez d. cap. 39. numer. 22. Deci.
d. conf. 111. num. 2. Abbas in d. cap. in ci-
nitatem numer. 6. Vgolina de vñstr. cap. 3. q. 9.
t. num. 1. Sot. d. lib. 6. quasi q. art. 1. Lu-
dovic. Lop. de contradicib. lib. 1. cap. 30.
vers. Igitur iam expeditur. Pet. Nauarra
d. cap. 2. num. 13. 99. Azot. part. 3. lib. 8.
cap. 8. Cyriac. controveſ. 169. numer. 5.
lai. Leotard. de vñstr. quest. 24. ex num.
2. Card. Lug. ſec. 7. n. 1042xer. Quin-
to certum.

Ut autem contractus in foto exteriori
et viuatur ius iudicetur, probare non sufficit, rem esse venditam, pecunia credita,
sicut iussum premium, vel infra illud,
anticipata solutione, fuisse compara-
tam, sed necesse est, quod constet, ex-
cessum, aut demissione iussi pretij
ob dilatationem, vel anticipationem so-
lutionis cotidie, cum lege contrahe-
merit merci, & pretio statim tradite se-
circumvenire soleat; quod etsi falsa-
sum sit, ad vitram non pertinet, qua-